

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

24 octombrie 2019*

„Trimitere preliminară – Cooperare judiciară în materie penală – Directiva 2014/41/UE – Ordin european de anchetă în materie penală – Articolul 5 alineatul (1) – Formular prevăzut în anexa A – Secțiunea J – Lipsa căilor de atac în statul membru emitent”

În cauza C-324/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Spetsializiran nakazatelen sad (Tribunalul Penal Specializat, Bulgaria), prin decizia din 23 mai 2017, primită de Curte la 31 mai 2017, în procedura penală împotriva

Ivan Gavanozov,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul J.-C. Bonichot, președinte de cameră, și domnii M. Safjan și L. Bay Larsen (raportor), judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul ceh, de M. Smolek, de J. Vlácil și de A. Brabcová, în calitate de agenți;
- pentru guvernul maghiar, de M. Z. Fehér, de G. Koós și de R. Kissné Berta, în calitate de agenți;
- pentru guvernul neerlandez, de M. K. Bulterman și de J. Langer, în calitate de agenți;
- pentru guvernul austriac, de G. Eberhard, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de R. Troosters și de I. Zaloguin, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 11 aprilie 2019,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: bulgara.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 1 alineatul (4), a articolului 6 alineatul (1) litera (a) și a articolului 14 din Directiva 2014/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind ordinul european de anchetă în materie penală (JO 2014, L 130, p. 1).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei proceduri penale inițiate împotriva domnului Ivan Gavanozov, acuzat că este conducătorul unui grup infracțional organizat și că a comis infracțiuni fiscale.

Cadrul juridic

- 3 Considerentele (21), (22) și (38) ale Directivei 2014/41 au următorul cuprins:

„(21) Sunt necesare termene pentru a asigura cooperarea rapidă, eficientă și consecventă între statele membre în materie penală. Luarea deciziei privind recunoașterea sau executarea, precum și executarea concretă a măsurii de investigare ar trebui să se desfășoare cu aceeași celeritate și cu același grad de prioritate ca într-o cauză internă similară. Ar trebui să fie prevăzute termene pentru a asigura luarea unei decizii sau executarea în termen rezonabil sau pentru a respecta constrângeri procedurale în statul emitent.

(22) Căile de atac disponibile împotriva unui ordin european de anchetă ar trebui să fie cel puțin echivalente celor disponibile într-o cauză internă împotriva măsurii de investigare respective. În conformitate cu dreptul lor intern, statele membre ar trebui să asigure aplicabilitatea acestor căi de atac, inclusiv prin informarea oricărei părți interesate, în timp util, cu privire la posibilitățile de a recurge la căile de atac respective. [...]

[...]

(38) Deoarece obiectivul prezentei directive, și anume recunoașterea reciprocă a deciziilor luate în vederea obținerii de probe, nu poate fi realizat în mod satisfăcător de către statele membre [...]

- 4 Articolul 1 alineatul (4) din această directivă prevede:

„Prezenta directivă nu are ca efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice astfel cum sunt consacrate la articolul 6 din TUE, inclusiv dreptul la apărare al persoanelor care fac obiectul unor proceduri penale, și nu aduce atingere obligațiilor care revin autorităților judiciare în această privință.”

- 5 Articolul 5 alineatul (1) primul paragraf din directiva menționată prevede:

„Ordinul european de anchetă prezentat în formularul prevăzut în anexa A se completează, se semnează și conținutul său se certifică pentru conformitate și corectitudine de către autoritatea emitentă.”

- 6 Articolul 6 alineatul (1) din aceeași directivă prevede:

„Autoritatea emitentă poate emite un ordin european de anchetă numai dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

- (a) emiterea ordinului european de anchetă este necesară și proporțională față de scopul procedurilor menționate la articolul 4, ținând cont de drepturile persoanei suspectate sau acuzate, și

[...]

7 Articolul 14 din Directiva 2014/41 are următorul cuprins:

„(1) Statele membre se asigură că măsurilor de investigare indicate în ordinul european de anchetă le sunt aplicabile căile de atac echivalente celor disponibile într-o cauză internă similară.

(2) Motivele de fond pentru emiterea ordinului european de anchetă pot fi contestate numai printr-o acțiune inițiată în statul emitent, fără a aduce atingere garanțiilor privind drepturile fundamentale din statul executant.

(3) În cazul în care nu ar aduce atingere nevoii de asigurare a confidențialității unei anchete în temeiul articolului 19 alineatul (1), autoritatea emitentă și autoritatea executantă iau măsurile adecvate pentru a asigura faptul că sunt furnizate informații cu privire la posibilitățile în temeiul dreptului național de a recurge la căile de atac din momentul în care acestea devin aplicabile și în timp util, pentru a asigura posibilitatea exercitării efective a acestora.

(4) Statele membre se asigură că termenele de exercitare a dreptului de a recurge la o cale de atac sunt identice cu cele prevăzute în cauze interne similare și că se aplică astfel încât să garanteze părților interesate posibilitatea de a exercita în mod efectiv dreptul de a recurge la aceste căi de atac.

(5) Autoritatea emitentă și autoritatea executantă se informează reciproc cu privire la căile de atac împotriva emiterii, recunoașterii ori executării unui ordin european de anchetă.

(6) Introducerea unei căi de atac în justiție nu suspendă executarea măsurii de investigare, cu excepția cazului în care acest lucru este prevăzut în cauze interne similare.

(7) Statul emitent ia în considerare admiterea căii de atac împotriva recunoașterii sau executării unui ordin european de anchetă în conformitate cu propriul său drept intern. Fără a aduce atingere normelor procedurale interne, statele membre asigură faptul că, în procedurile penale din statul emitent, se respectă dreptul la apărare și echitatea procedurilor în cadrul evaluării probelor obținute prin intermediul ordinului european de anchetă.”

8 Articolul 36 alineatul (1) din această directivă prevede:

„Statele membre iau măsurile necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 22 mai 2017.”

9 Secțiunea J din formularul prevăzut în anexa A la directiva menționată, intitulată „Căi de atac”, este redactată astfel:

„1. Vă rugăm să precizați dacă a fost deja introdusă o acțiune împotriva emiterii unui ordin european de anchetă și, dacă da, vă rugăm să furnizați detalii suplimentare (descrierea acțiunii, inclusiv măsurile necesare care trebuie luate și termenele):

[...]

2. Autoritatea din statul emitent care poate furniza informații suplimentare cu privire la procedurile pentru introducerea unei acțiuni în statul emitent și care poate preciza dacă serviciile de asistență juridică, interpretare și traducere sunt disponibile:

Denumirea: [...]

Persoana de contact (dacă este cazul): [...]

Adresa: [...]

Tel. (prefixul țării) (prefixul zonei/orașului) [...]

Fax (prefixul țării) (prefixul zonei/orașului) [...]

E-mail: [...]"

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 10 Domnul Gavanozov face obiectul urmăririi penale, în Bulgaria, pentru participarea la un grup infracțional constituit în vederea comiterii de infracțiuni fiscale.
- 11 În special, acesta este suspectat că ar fi importat în Bulgaria, prin intermediul unor societăți-paravan, zahăr care provine din alte state membre, aprovizionându-se mai ales de la o societate stabilită în Republica Cehă și reprezentată de domnul Y, precum și că ar fi vândut ulterior acest zahăr pe piața bulgară fără să calculeze și fără să plătească taxa pe valoarea adăugată (TVA), prezentând documente inexacte potrivit cărora zahărul menționat ar fi fost exportat în România.
- 12 În acest context, Spetsializiran nakazatelen sad (Tribunalul Penal Specializat, Bulgaria) a hotărât, la 11 mai 2017, să emită un ordin european de anchetă prin care se solicită ca autoritățile cehe să efectueze percheziții și ridicări de obiecte și de înscrisuri atât în sediile societății respective stabilite în Republica Cehă, cât și la domiciliul domnului Y și să procedeze la audierea prin videoconferință a acestuia din urmă, în calitate de martor.
- 13 În urma emiterii acestui ordin, această instanță susține că a întâmpinat dificultăți pentru a completa secțiunea J din formularul prevăzut în anexa A la Directiva 2014/41, consacrată căilor de atac.
- 14 Instanța menționată arată, în această privință, că dreptul bulgar nu prevede nicio cale de atac împotriva deciziilor prin care se dispun percheziții, ridicări de obiecte și înscrisuri sau audieri de martori. Cu toate acestea, aceeași instanță consideră că articolul 14 din această directivă impune statelor membre să prevadă astfel de căi de atac.
- 15 Instanța de trimitere precizează de asemenea că, în dreptul bulgar, deciziile judecătorești prin care se dispun asemenea măsuri nu figurează printre cazurile în care răspunderea statului poate fi angajată în caz de prejudiciu, atunci când acestea nu îl vizează în mod direct pe inculpat.
- 16 În aceste condiții, Spetsializiran nakazatelen sad (Tribunalul Penal Specializat) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
  - „1) Sunt compatibile legislația internă și jurisprudența națională cu articolul 14 din Directiva [2014/41] dacă motivele de fond ale deciziei judecătorești de emiterie a unui ordin european de anchetă al cărui obiect este desfășurarea unei percheziții într-o locuință și în spațiile comerciale, precum și ridicarea anumitor obiecte, respectiv audierea unui martor, nu pot fi atacate în mod direct prin intermediul unei căi de atac împotriva deciziei judecătorești prin care au fost dispuse aceste măsuri și nici printr-o acțiune separată în despăgubire?
  - 2) Articolul 14 alineatul (2) din Directiva 2014/41 conferă în mod direct și imediat părții interesate dreptul de a ataca decizia judecătorească privind ordinul european de anchetă, cu toate că dreptul intern nu prevede o astfel de posibilitate procesuală?

- 3) Luând în considerare articolul 14 alineatul (2) coroborat cu articolul 6 alineatul (1) litera (a) și cu articolul 1 alineatul (4) din Directiva 2014/41, persoana vizată de o acuzație penală este o parte interesată în sensul articolului 14 alineatul (4) din aceeași directivă, în cazul în care măsura administrării probelor vizează un terț?
- 4) Persoana care utilizează sau locuiește în spațiile în care se vor desfășura percheziția și ridicarea de obiecte și înscrisuri, respectiv persoana care va fi audiată în calitate de martor, este o parte interesată în sensul articolului 14 alineatul (4) coroborat cu alineatul (2) din Directiva 2014/41?"

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

- 17 Guvernul ceh susține, cu titlu introductiv, că cererea de decizie preliminară este inadmisibilă, întrucât ordinul european de anchetă în discuție în litigiul principal a fost emis înainte ca termenul de transpunere a Directivei 2014/41 să fi expirat și la o dată la care această directivă nu fusese transpusă de statul membru emitent.
- 18 În această privință, trebuie să se arate, în primul rând, că termenul de transpunere a Directivei 2014/41, prevăzut la articolul 36 din aceasta, expirase atunci când instanța de trimitere a sesizat Curtea cu prezenta cerere de decizie preliminară.
- 19 În continuare, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 46 din concluziile sale, această directivă a fost transpusă atât în Bulgaria, cât și în Republica Cehă în cursul procedurii în fața Curții.
- 20 În sfârșit, din dosarul de care dispune Curtea reiese că, deși instanța de trimitere a hotărât să emită un ordin european de anchetă cu scopul de a efectua măsurile de anchetă în discuție în litigiul principal în Republica Cehă, această instanță nu a procedat încă la emiterea acestui ordin european de anchetă din cauza dificultăților pe care le-a întâmpinat în completarea secțiunii J din formularul prevăzut în anexa A la Directiva 2014/41.
- 21 Instanța de trimitere este, așadar, chemată, în cauza principală, să emită, dacă este cazul, un ordin european de anchetă reglementat de această directivă.
- 22 În consecință, cererea de decizie preliminară este admisibilă.

Cu privire la fond

- 23 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite prin articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate (Hotărârea din 12 septembrie 2019, A și alții, C-347/17, EU:C:2019:720, punctul 32).
- 24 Astfel cum reiese din decizia de trimitere, instanța de trimitere ridică, în contextul emiterii unui ordin european de anchetă, problema modului în care trebuie să completeze secțiunea J din formularul prevăzut în anexa A la Directiva 2014/41.
- 25 În aceste condiții, trebuie să se considere că, prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2014/41 coroborat cu secțiunea J din formularul prevăzut în anexa A la această directivă trebuie interpretat în sensul că autoritatea judiciară a unui stat membru trebuie, cu ocazia emiterii unui ordin european de anchetă, să includă în această secțiune o descriere a căilor de atac care sunt prevăzute, dacă este cazul, în statul său membru împotriva emiterii unui astfel de ordin.

- 26 Trebuie să se arate de la bun început că din modul de redactare a articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2014/41 reiese că emiterea unui ordin european de anchetă presupune completarea și semnarea formularului prevăzut în anexa A la această directivă, precum și certificarea conținutului său pentru conformitate și corectitudine.
- 27 Punctul 1 din secțiunea J din acest formular prevede că autoritatea emitentă indică „dacă a fost deja introdusă o acțiune împotriva emiterii unui ordin european de anchetă și, dacă da, [să o precizeze] (descrierea acțiunii, inclusiv măsurile necesare care trebuie luate și termenele)”.
- 28 Rezultă din însuși modul de redactare a punctului 1 din secțiunea J din formularul respectiv, în special din utilizarea termenilor „dacă da”, că o descriere a căilor de atac nu trebuie să figureze la acest punct decât în ipoteza în care o cale de atac a fost formulată împotriva unui ordin european de anchetă.
- 29 În plus, utilizarea termenilor „vă rugăm să precizați”, în legătură cu descrierea căilor de atac care trebuie, într-o asemenea ipoteză, să figureze la punctul menționat, evidențiază că legiuitorul Uniunii a dorit să se asigure că autoritatea executantă este informată cu privire la căile de atac formulate împotriva unui ordin european de anchetă care i-a fost transmis, iar nu, în general, cu privire la căile de atac care sunt prevăzute în statul membru emitent împotriva emiterii unui ordin european de anchetă.
- 30 În mod similar, punctul 2 din secțiunea J din formularul prevăzut în anexa A la Directiva 2014/41 are ca obiect să asigure că autoritatea executantă este informată cu privire la căile de atac formulate împotriva ordinelor europene de anchetă, iar nu să îi furnizeze o descriere a căilor de atac existente, dacă este cazul, în statul membru emitent împotriva unui ordin european de anchetă.
- 31 Astfel, din textul acestei dispoziții reiese că autoritatea emitentă este obligată să indice la acest punct din secțiunea J din ordinul european de anchetă pe care îl emite numele și coordonatele autorității competente din statul membru emitent care poate să furnizeze informații suplimentare cu privire la căile de atac, asistența juridică și serviciile de interpretare și de traducere din acest stat membru.
- 32 Asemenea indicații nu ar fi avut, de altfel, vreo utilitate dacă ordinul european de anchetă ar fi cuprins deja o descriere abstractă a căilor de atac existente, dacă este cazul, în statul membru emitent împotriva unui ordin european de anchetă.
- 33 Din aceste considerații rezultă că, cu ocazia emiterii unui ordin european de anchetă, autoritatea emitentă nu trebuie să includă, în secțiunea J din formularul prevăzut în anexa A la Directiva 2014/41, o descriere a căilor de atac care sunt prevăzute, dacă este cazul, în statul său membru împotriva emiterii unui astfel de ordin.
- 34 Această interpretare este confirmată de articolul 14 alineatul (5) din Directiva 2014/41, care prevede că autoritatea emitentă și autoritatea executantă se informează reciproc cu privire la căile de atac împotriva emiterii, recunoașterii ori executării unui ordin european de anchetă.
- 35 O asemenea interpretare este, de asemenea, de natură să asigure realizarea deplină a obiectivului urmărit de această directivă, așa cum reiese din considerentele (21) și (38) ale acesteia, care constă în facilitarea și în accelerarea cooperării judiciare între statele membre pe baza principiilor încrederii și recunoașterii reciproce.
- 36 Astfel, introducerea unui formular precum cel prevăzut în anexa A la Directiva 2014/41, pe care autoritatea judiciară a unui stat membru care dorește să emită un ordin european de anchetă trebuie să îl completeze, furnizând informațiile solicitate în mod expres, urmărește să aducă la cunoștința autorității executante datele formale minime necesare pentru a-i permite acesteia din urmă să ia o hotărâre cu privire la recunoașterea sau la executarea ordinului european de anchetă în cauză și, dacă este cazul, să pună în aplicare măsura de investigare solicitată în termenele prevăzute la articolul 12 din

această directivă [a se vedea prin analogie Hotărârea din 6 decembrie 2018, IK (Executarea unei pedepse complementare), C-551/18 PPU, EU:C:2018:991, punctele 49 și 50, precum și jurisprudența citată].

- 37 Din moment ce în secțiunea J din formularul prevăzut în anexa A la Directiva 2014/41 nu trebuie să figureze o descriere a căilor de atac existente, dacă este cazul, în statul membru emitent împotriva emiterii unui ordin european de anchetă, nu este necesar, în prezenta cauză, să se interpreteze articolul 14 din această directivă pentru a determina dacă această dispoziție se opune unei reglementări naționale care nu prevede nicio cale de atac care să permită contestarea motivelor de fond aflate la originea emiterii unui ordin european de anchetă care are ca obiect realizarea unei percheziții, ridicarea anumitor obiecte și înscrisuri și organizarea audierii unui martor.
- 38 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebările adresate că articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2014/41 coroborat cu secțiunea J din formularul prevăzut în anexa A la această directivă trebuie interpretat în sensul că autoritatea judiciară a unui stat membru nu trebuie, cu ocazia emiterii unui ordin european de anchetă, să includă în această secțiune o descriere a căilor de atac care sunt prevăzute, dacă este cazul, în statul său membru împotriva emiterii unui asemenea ordin.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 39 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2014/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind ordinul european de anchetă în materie penală coroborat cu secțiunea J din formularul prevăzut în anexa A la această directivă trebuie interpretat în sensul că autoritatea judiciară a unui stat membru nu trebuie, cu ocazia emiterii unui ordin european de anchetă, să includă în această secțiune o descriere a căilor de atac care sunt prevăzute, dacă este cazul, în statul său membru împotriva emiterii unui astfel de ordin.

Semnături